



Případová studie

Téma 03: Územní dimenze a integrované nástroje

Německo



EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc



MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR





Obsah

Seznam zkratk	2
Manažerské shrnutí	3
1. Základní charakteristika struktury ESIF.....	4
2. Zjednodušené schéma implementační struktury	5
3. Odpovědi na evaluační otázky	6
3.1. Přes jaké orgány či aktéry k této alokaci dochází? Jak je zajištěna kvalita plánování a s tím spojená míra decentralizace tohoto strategického plánování? Jaká rizika jsou s tím spojená? Jak je v územní dimenzi uchopen a ukotven partnerský princip?	6
3.2. Jaká témata jsou řešena v rámci územní dimenze a integrovaných nástrojů? Existují témata podporovaná výhradně přes územní dimenzi a integrované nástroje?	9
3.3. Jaké jsou faktory úspěchu a bariéry úspěšnosti alokování ESIF prostředků pouze do vybraných území a/nebo prostřednictvím IN?.....	10
3.4. Jak nejefektivněji nastavit územní dimenzi, aby nedošlo k zbytečnému administrativnímu zatížení aktérů implementační struktury ani příjemců a zároveň došlo k transparentnímu čerpání?	11
3.5. Jakým způsobem byly některé prvky územní dimenze včetně IN uplatněny či ukotveny v národní legislativě či v metodickém nastavení ESIF?	11
3.6. Dochází k vyhodnocování dopadů alokací do území (popř. jak je dopad měřen, např. Territorial Impact Assessment pro hodnocení potenciálního územního dopadu projektů/strategií/politik)?	11
3.7. Jak je řešena územní dimenze mimo integrované nástroje – existuje obdoba českého Národního dokumentu k územní dimenzi?	12
3.8. Jaké poznatky již existují o fungování integrovaného přístupu a jeho vyhodnocení oproti standardnímu tematickému přístupu (tedy alokování prostředků skrze klasické operační programy)?	13
4. Přehled projektových aktivit	14



Seznam zkratk

CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
ČS	Členský stát
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond
ESF	Evropský sociální fond
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EZFRV	Evropský fond pro zemědělství a rozvoj venkova
FS	Fond soudržnosti
IN	Integrované nástroje
ITI	Integrované teritoriální investice
MAS	Místní akční skupina
OP	Operační program
ROP	Regionální operační program
ŘO	Řídicí orgán
SME	Malé a střední podniky
SUD	Udržitelný rozvoj území
ZS	Zprostředkující subjekt

Německo

Integrované nástroje

Jediným spolkovým státem, který v rámci implementace CLLD kombinuje podporu z různých fondů je Sasko-Anhaltsko. V ostatních zemích není CLLD jako takové implementováno, nicméně v rámci programů rozvoje venkova pokračuje implementace nástroje LEADER. Většina zemí vnímá kombinaci všech tří fondů jako komplikovanou, respektive vzhledem k výši alokace a složitostem pravidel čerpání EFRR a ESF (odlišnostem od pravidel EZFRV, na které byly v rámci LEADER zvyklí) nevnímaly multifondový přístup jako přidanou hodnotu. ITI je implementováno ze strany jediné spolkové země, kterou je Šlesvicko-Holštýnsko. V dalších spolkových zemích je udržitelný městský rozvoj (SUD) realizován jinou formou, než je ITI.



Pozitivní aspekty

- ▶ formulace názorů a priorit na lokální úrovni
- ▶ vysoká míra spolufinancování
- ▶ dobrá spolupráce a fungující komunikace mezi ŘO a MAS
- ▶ regionální kanceláře ŘO
- ▶ multifondovost, koncentrace řízení na jedno místo

Negativní aspekty

- ▶ tematické omezení oblastí podpory
- ▶ administrativní náročnost
- ▶ „laxní“ přístup některých MAS

Klíčové aspekty integrovaných nástrojů

1

Formulování a priorit na místní úrovni

Zahrnutí místních institucí a obyvatel a možnost ovlivnit a podílet se na rozvoji místa bydliště je pro mnohé (zejména mladé) obyvatele jedním z důvodů zůstat bydlet v daném místě (tj. nestěhovat se do větších měst).

2

Dobrá spolupráce a komunikace

Vytvořen systém několika pracovních skupin zaměřených na různá témata, jejichž členy jsou zástupci ŘO a vedoucí jednotlivých MAS.

Existence několika regionálních kanceláří zřízených ŘO. Průběžný mentoring / vzdělávání zástupců MAS.

3

„Laxní“ přístup některých MAS

V některých případech se místní aktéři neradi adekvátně věnují přípravě rozvojové strategie. To pak má za následek, že nejsou vybírány ty nejrelevantnější projekty, případně se v dané oblasti v rámci CLLD realizuje aktivit jen velmi málo.

4

Administrativní náročnost

Celý proces implementace CLLD je příliš administrativně náročný, nejen kvůli evropské legislativě, ale i kvůli té na úrovni spolkové země.



EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc



MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR



Building a better
working world



1. Základní charakteristika struktury ESIF

Počet operačních programů (OP/ROP) Počet územních celků (NUTS1/NUTS2/NUTS3)

47 (3/44)

16/38/401

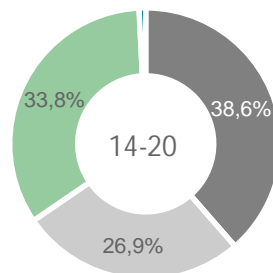
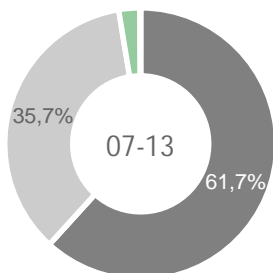
Celková plánovaná alokace (dle programovacího období a dle fondu)

*Celková alokace
(mil. EUR)*

14-20: 27 913

07-13: 24 733

■ EFRR
■ FS
■ ESF
■ EZFRV
■ ENRF



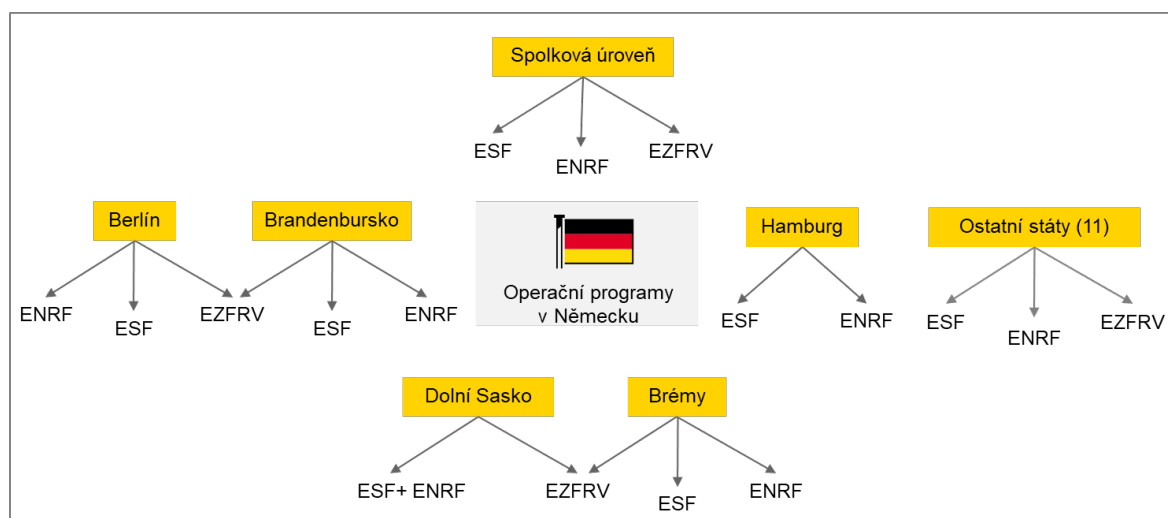
Přehled operačních programů

Implementace ESIF je silně decentralizovaná a skládá se z:

- ▶ 1 spolkového ESF programu;
- ▶ 1 spolkového EZFRV programu;
- ▶ 1 spolkového ENRF programu;
- ▶ 15 zemských EFRR programů;
- ▶ 15 zemských ESF programů;
- ▶ 1 společného zemského ESF/EFRR programu in Dolním Sasku;
- ▶ 13 zemských EZFRV programů.

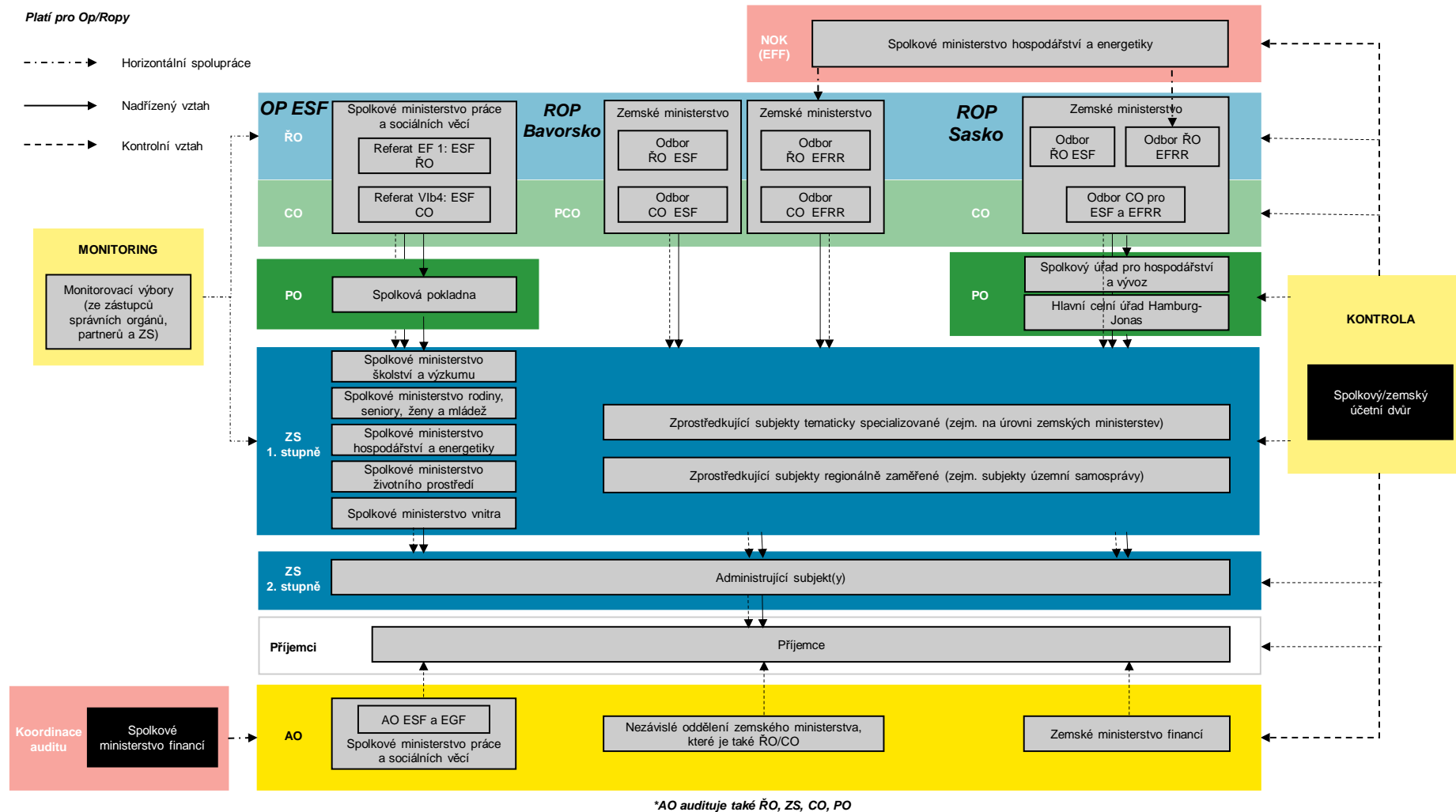
Následující schéma ilustruje rozdělení operačních programů dle fondů v konkrétních německých spolkových zemích:

Schéma 1: Německé státní OP





2. Zjednodušené schéma implementační struktury





3. Odpovědi na evaluační otázky

3.1. Přes jaké orgány či aktéry k této alokaci dochází? Jak je zajištěna kvalita plánování a s tím spojená míra decentralizace tohoto strategického plánování? Jaká rizika jsou s tím spojená? Jak je v územní dimenzi uchopen a ukotven partnerský princip?

Jakým způsobem vznikají územní rozvojové strategie? Jaká je metodická podpora tvůrcům těchto strategií z národní úrovně / úrovně ŘO? Kdo tyto strategie schvaluje? Jak je monitorována a vyhodnocována jejich realizace? Jak jsou provázány na strategie na národní úrovni?

Jakým způsobem vznikají územní strategie a kdo stanovuje území?

Kdy se v jiných ČS státech stává MASka MASkou, existují nějaké standardy k posouzení, které musí MAS splňovat? Jak se MAS podílí na výběru projektů?

Jak fungují města v rámci ITI, jsou vždy zprostředkujícím subjektem?

Jediným spolkovým státem, který v rámci implementace **CLLD** kombinuje podporu z různých fondů je Sasko-Anhaltsko. V ostatních zemích není CLLD jako takové implementováno, nicméně v rámci programů rozvoje venkova pokračuje implementace nástroje LEADER.

Programy rozvoje venkova jsou realizovány v celkem třinácti spolkových zemích (městský stát Brémy se připojil pro implementaci tohoto programu Dolnímu Sasku a městský stát Berlín k Brandenburku; městský stát Hamburg program rozvoje venkova nemá). Většina zemí vnímá kombinaci všech tří fondů jako komplikovanou, respektive vzhledem k výši alokace a složitostem pravidel čerpání EFRR a ESF (odlišnostem od pravidel EZFRV, na které byly v rámci LEADER zvyklí) nevnímaly multifondový přístup jako přidanou hodnotu.



Implementace CLLD v Sasku-Anhaltsku

Spolková země Sasko-Anhaltsko má dle vyjádření ŘO velmi dlouhou a silnou tradici v implementaci LEADER, a to již několik desítek let. Existuje výborně fungující síť místních akčních skupin, které vedou většinou zkušení manažeři. V rámci MAS je dobře nastavena komunikace a místní partnerství tak fungují. Při přípravě stávajícího období se v Sasku-Anhaltsku rozhodli, že vzhledem k tomu, že LEADER funguje tak dobře, tak by bylo dobré vyzkoušet podporu MAS i z dalších fondů (EFRR a ESF).

Kombinaci všech tří fondů (EFRR, ESF a EZFRV – každý z fondů je implementován samostatným operačním programem) využívají takřka všechny MAS. CLLD / MAS pokrývají celé území Saska-Anhaltska, s výjimkou tří největších měst Magdeburg, Halle a Dessau-Rosslau.

Místní akční skupiny si samy definovaly vlastní strukturu i funkční území, které pokrývají. Žádné významnější požadavky na strukturu ze strany ŘO nebyly stanoveny. Stanovení takových požadavků je případně zvažováno pro příští programové období.

Celkem v Sasku-Anhaltsku funguje 23 MAS, které pokrývají přibližně 1,7 mil. obyvatel z celkových 2,2 mil. obyvatel této spolkové země (tj. přibližně 77 %). Největší MAS pokrývá přibližně 146 tisíc obyvatel, nejmenší přibližně 15 tisíc obyvatel. Nejčastější velikost MAS je přibližně 50 – 70 tisíc obyvatel.

MAS nemají zvláštní právní statut, fungují jako právnické osoby – sdružení / asociace. ŘO definovalo pouze několik základních pravidel, jaké jsou podmínky vzniku MAS, jejich naplnění a dodržování kontroluje ŘO (konkrétně místní samosprávy musí být v MAS v menšinovém postavení, součástí MAS musí být občanský sektor, církve, místní malí a střední podnikatelé, farmáři apod.;



partnerství musí mít formalizovanou formu dokumentu; MAS nesmí pokrývat území tří největších měst).

ŘO alokuje rozpočet na jednotlivé MAS zejména dle velikosti území a počtu obyvatel. Dále ŘO schvaluje místní rozvojové strategie, ovšem pouze formálně (z hlediska splnění základních parametrů), neovlivňuje jejich obsah. V procesu výběru projektů vytváří MAS pořadí projektů a definuje, z jakého fondu mají být jednotlivé projekty financovány. MAS jako takové nevyhlašují své vlastní výzvy. ŘO poskytuje MAS metodickou podporu při tvorbě strategie (má základní příručku, jak by strategie měly vznikat, a dává zpětnou vazbu). ŘO nekontroluje vazbu místních rozvojových strategií na jiné národní strategie.

Místní rozvojová strategie musí obsahovat:

- ▶ definici území, které pokrývá,
- ▶ počet obyvatel, jichž se týká (nesmí být mimo rozmezí 10 tis. – 150 tis. obyvatel),
- ▶ potřeby v oblasti místního rozvoje (SWOT analýza),
- ▶ popis strategie, včetně definování měřitelných cílů a způsobu hodnocení jejich naplnění,
- ▶ způsob zapojení místních obyvatel do rozvojových aktivit / realizace strategie,

stanovení objektivních kritérií pro nediskriminační a transparentní proces výběru projektů.

Podobně jako v případě CLLD, také ITI je implementováno ze strany jediné spolkové země, kterou je Šlesvicko-Holštýnsko.

Německo je federální stát, spolková vláda je v případě ESIF odpovědná „pouze“ za přípravu a řízení Dohody o partnerství a alokaci finančních prostředků. Samotná implementace Dohody o partnerství je na jednotlivých spolkových zemích. Tím jsou dány také rozdíly v implementaci (implementační struktura, postupy apod.).

V průběhu přípravy stávajícího období bylo Evropskou komisí stanoveno, že v případě ITI musí být jednotlivé funkční oblasti (města) povinně zprostředkujícím subjektem. Německo však tento postup odmítalo. Implementace ESIF má v Německu již dlouhou tradici a zažité postupy, stejně tak v oblasti územní dimenze (její implementace v programovém období 2007-2013 byla vyhodnocena jako úspěšná). Integrované nástroje a územní dimenze sama o sobě má také dlouhou a dle Němců úspěšnou historii, problém však byl, že ne všechny postupy a principy územní dimenze se shodovaly s požadavky Evropské komise na pravidla a postupy implementace ITI.

Jednotlivé spolkové země tak odmítaly ITI a nechápaly, z jakého důvodu je systém implementace nutné měnit. Některé spolkové země, které začaly s přípravou programového období 2014-2020 velmi brzy (např. Bádensko-Württembersko), původně počítaly s využitím nástrojů územní dimenze. Když však následně zjistily, jak komplikovaný systém ITI definovaný článkem 7 Nařízení o EFRR je, tak se rozhodly ITI nástroj neaplikovat.

Článek 7 lze zavést pomocí řady různých přístupů a nástrojů. Německo, respektive jeho jednotlivé země se tak v průběhu přípravy stávajícího programového období rozhodly (až na výjimku Šlesvicka-Holštýnska) ITI nástroj nevyužít. To však neznamená, že by udržitelný rozvoj měst nebyl v rámci ESIF podporován – naopak, je na něj alokováno přibližně 13 % prostředků EFRR.



Implementace ITI v Šlesvicku-Holštýnsku

Rozhodnutí o využití nástroje ITI ze strany Šlesvicka-Holštýnska bylo spíše politického charakteru. Tato spolková země má vyspělejší východní část, ITI tak slouží zejména jako nástroj pro rozvoj západní části území.

Území ITI bylo definováno již v Operačním programu EFRR Šlesvicko-Holštýnsko. Důvodem výběru konkrétního ITI funkčního území byl fakt, že spolková vláda již v roce 2012 odstartovala tzv. Iniciativu pro západní pobřeží. Operační program tak navazuje na její realizaci a je dalším (velmi významným) zdrojem financování. Celkem je v OP na tuto iniciativu / ITI alokováno 30 mil. EUR.

Iniciativa pro západní pobřeží je rozvojovým strategickým dokumentem, který vychází z programového prohlášení vlády spolkové země Šlesvicko-Holštýnsko. Je reakcí na obavu, že rozvoj oblasti západního pobřeží nemusí být dostatečný a může zaostávat za celkovým rozvojem spolkové země. Snahou je podpořit vytvoření trvale udržitelné hodnoty v regionu a vytvořit nová pracovní místa. Vzhledem k potenciálu předmětné oblasti se Iniciativa zaměřuje zejména na energetiku (zejména její výrobu z obnovitelných zdrojů) a turismus.

V září 2014 vyhlásilo spolkové ministerstvo hospodářství (ŘO) dvoustupňovou soutěž pro ITI. Do soutěže se mohli přihlásit se svými „koncepty“ uchazeči z definované funkční oblasti. Uchazeči mohli být regionální aktéři (aktéři se sídlem ve vymezeném území) – obce, firmy, univerzity, výzkumné instituce, asociace a komory. Každý předložený koncept musel definovat svoje území – to mohlo být velikosti části města, městské oblasti, venkovské oblasti, subregionální nebo meziregionální úrovně.

Koncept musel obsahovat:

- ▶ definici území, které pokrývá,
- ▶ integrovanou strategii územního rozvoje definované oblasti,
- ▶ přehled aktivit určených k realizaci,
- ▶ zařazení alespoň dvou investičních priorit z různých prioritních os operačního programu.

Návrhy konceptů musely být předloženy do března 2015. Bylo předloženo celkem dvanáct konceptů, z nichž každý obsahoval šest až sedmáct návrhů projektů (respektive projektových „obrysů“). Takzvaný panel ITI, který je tvořen regionálními aktéry a zástupci ŘO, zkoumal předložené koncepty, vyhodnotil je na základě hodnotících kritérií a vybral devět z dvanácti konceptů, které mají být konkretizovány a dále rozvíjeny v rámci druhé fáze soutěže. Tento výběr byl následně schválen Radou západního pobřeží.

Cílem a úkolem druhé fáze soutěže bylo dále rozvíjet dříve vybrané koncepty - s konkrétními a podrobnými popisy projektů. Ty měly být předloženy v druhé fázi soutěže do konce dubna 2016.

Panel ITI vyhodnotil rozvinuté koncepty pomocí seznamu kritérií a nakonec vybral osm konceptů. Těchto osm konceptů obsahuje celkem 81 projektů, z nichž 42 je způsobilých pro financování z EFRR. Celkový objem investic činí přibližně 136 milionů EUR (tedy násobně více, než je alokace určená v rámci operačního programu; dalším zdrojem pro financování je rozpočet spolkové země.). Tento výběr byl opět schválen Radou západního pobřeží.

Rada západního pobřeží byla ustavena v roce 2013 a schází se přibližně jednou ročně. Rada je složena z 29 zástupců z daného regionu – jedná se jak o zástupce samospráv, tak univerzit, hospodářských a sociálních partnerů apod. Radě předsedá zástupce spolkové vlády. Rada neřeší jen implementaci ITI v rámci ESIF, ale vrcholově řídí celou Iniciativu pro západní pobřeží.

V roce 2014 byla na popud Rady vytvořena její tzv. regionální kancelář. Její součástí jsou tzv. projektoví skauti, kteří informují a radí místním aktérům v přípravě konceptů, projektů, hledáním



partnerů apod. Kancelář také realizuje průběžný monitoring a plnění stanovených indikátorů. Tato regionální kancelář je provozována projektovou společností Norderelbe, jejímiž vlastníky jsou regionální rozvojové agentury. Činnost regionální kanceláře je hrazena z prostředků operačního programu, spolkové vlády a také zřizujících agentur.

Takto nastavený systém implementace ITI podporuje a přispívá k neustálému zlepšování regionálních sítí a spolupráce mezi jednotlivými aktéry a oblastmi.

V dalších spolkových zemích je udržitelný městský rozvoj (SUD) realizován jinou formou, než je ITI. V případech některých zemí, jako je například Brandenbursko nebo Severní Porýní-Vestfálsko, se dokonce hovoří o kvazi-ITI nástroji. V případě Brandenburska je hlavním rozdílem mezi ITI a jejich přístupem ten, že jednotlivé funkční oblasti (města) nemají roli zprostředkujícího subjektu.

V Severním Porýní-Vestfálsku pak dokonce města (5 funkčních oblastí) mají roli zprostředkujícího subjektu. Mají na starosti všechny hlavní procesy implementace, rolí ŘO pak je zejména programování a kontrola. Role zprostředkujícího subjektu není stanovena smlouvou mezi ŘO a ZS, ale legislativou na úrovni spolkové země. Tato města mají podobnou roli v územních nástrojích již po několik desítek let, jsou tedy na to zvyklá. V rámci EFRR programu je alokováno přibližně 12 % finančních prostředků na SUD. Projekty jsou vybírány podle jejich souladu s integrovaným plánem rozvoje (také tyto plány mají svoji tradici, nezačaly vznikat až kvůli implementaci ESIF v tomto programovém období).

Obecně pak v Německu projekty podporované v rámci SUD musí také být v souladu s místními rozvojovými strategiemi (které vznikají nezávisle na ESIF – viz odpověď na otázku 3.7). Ty zas musí být v souladu s územními plány. To je jedno z hlavních kritérií, vazba na žádné další strategie na úrovni spolkového státu nebo na úrovni federální požadována není.

3.2. Jaká témata jsou řešena v rámci územní dimenze a integrovaných nástrojů? Existují témata podporovaná výhradně přes územní dimenzi a integrované nástroje?

Priority v rámci implementace **CLLD** ve spolkové zemi Sasko-Anhaltsko jsou následující:

- ▶ V rámci EFRR se CLLD zaměřuje pouze na několik priorit, zejména zvýšení energetické účinnosti škol, školek a sportovních zařízení mimo školy a opravu významných kulturních staveb (staveb kulturního dědictví).
- ▶ Projekty podpořené z ESF se zaměřují na sociální důsledky demografických a strukturálních změn, místní mikroprojekty orientované na trh práce, spolupráci mezi školami a místními podniky pro profesní orientaci a přípravu (se zaměřením na mladé lidi).
- ▶ Projekty realizované v rámci programu rozvoje venkova jsou zejména zaměřené na infrastrukturu k obnově a rozvoji vesnic (např. budování cyklistických tras, oprava starých kostelů apod.), rozvoj základních služeb a obnovu vesnic ve venkovských oblastech a rozvoj potenciálu pro rozvoj zemědělství a cestovního ruchu.

Priority v rámci **ITI** ve spolkové zemi Šlesvicko-Holštýnsko se zaměřují na dvě hlavní témata:

- ▶ Obnovitelné zdroje energie a energetickou účinnost. Předmětné území je pobřežní oblastí zahrnujícím i ostrov Helgoland. Region tak zvláště těží z rozvoje větrné energie. Cílem ITI je upevnit pozitivní vývoj v energetickém sektoru a vytvořit jasný profil kompetencí pro oblast západního pobřeží.

To se týká také výzkumu a vývoje a demonstračních projektů v oblasti technologií pro obnovitelné zdroje a skladování energie, infrastrukturních opatření, jakož i opatření pro energetickou optimalizaci veřejné infrastruktury.

- ▶ Turistika šetřící zdroje. Téma je pro západní pobřeží klíčové, protože průmysl cestovního ruchu je důležitým odvětvím a zaměstnavatelem. Neustálé zvyšování přitažlivosti jako destinace pro dovolenou a plné využití potenciálu jsou rozhodujícími faktory pro hospodářskou



výkonnost a zaměstnanost. Patří mezi ně opatření na ochranu, propagaci a rozvoj přírodního a kulturního dědictví, ale také kompatibilitu ochrany životního prostředí, zachování zdrojů, ochrany památek, jakož i opatření udržitelného rozvoje měst a recyklace brownfields.

3.3. Jaké jsou faktory úspěchu a bariéry úspěšnosti alokování ESIF prostředků pouze do vybraných území a/nebo prostřednictvím IN?

Co jsou prvky umožňující úspěšnost integrovaných nástrojů nebo naopak bariéry bránící úspěšné implementaci integrovaných nástrojů?

Pro **úspěšnou implementaci CLLD** je z pohledu ŘO ve spolkové zemi Sasko-Anhaltsko klíčové:

- ▶ Formulování názorů a priorit na lokální úrovni, tj. se zahrnutím nejen místních institucí, ale také samotných obyvatel v daném místě. Možnost ovlivnit a podílet se na rozvoji místa bydliště je pro mnohé (zejména mladé) obyvatele jedním z důvodů zůstat bydlet v daném místě (tj. nestěhovat se do větších měst).
- ▶ Pro zájem o využití nástroje CLLD byla klíčová také vysoká míra spolufinancování, a to konkrétně ve výši až 90 % nákladů.
- ▶ Dobrá spolupráce a dobře fungující komunikace mezi ŘO a MAS. Byl vytvořen systém několika pracovních skupin zaměřených na různá témata, jejichž členy jsou zástupci ŘO a vedoucí jednotlivých MAS. Tyto skupiny se setkávají zpravidla čtyřikrát ročně a diskutují zejména aktuální problémy a možnosti jejich řešení.
- ▶ K dobré komunikaci a spolupráci přispívá také několik regionálních kanceláří zřízených ŘO. Jejich role je zejména metodická a podpůrná, nejsou zapojeni do procesu administrace projektů. Průběžný mentoring/vzdělávání zástupců MAS je prospěšný. Na druhou stranu množství osob a aktérů zahrnutých do komunikace někdy situaci spíše komplikují a je také složitější na řízení ze strany ŘO.
- ▶ Možnost podpory aktivit v rámci CLLD ze všech tří fondů (EZFRV, EFRR, ESF) / tří operačních programů a koncentrace řízení těchto programů na jedno místo – Ministerstvo financí Sasko-Anhaltska.

Naopak za **bariéru úspěšné implementace CLLD** je v Sasku-Anhaltsku považováno:

- ▶ Omezení možnosti podpory pouze na některé tematické oblasti v rámci operačního programu. Potenciál a poptávka ze strany MAS je daleko širší, než umožňuje stávající program.
- ▶ V některých případech se MAS, respektive místní aktéři neradi adekvátně věnují přípravě své rozvojové strategie, respektive neberou ji tak vážně. To pak má za následek, že nejsou vybírány ty nejrelevantnější projekty, případně se v dané oblasti v rámci CLLD realizuje aktivit jen velmi málo.
- ▶ Celý proces implementace CLLD je příliš administrativně náročný, nejen kvůli evropské legislativě, ale i kvůli té na úrovni spolkové země. Největší problém pak je s administrací EZFRV v oblasti uznatelnosti nákladů. I z důvodu náročné administrace je zejména proces přípravy celého období náročný a potřebuje spoustu času.

Pro **úspěšnou implementaci ITI** je ve Šlesvicku-Holštýnsku klíčové:

- ▶ Politická podpora celé Iniciativě pro západní pobřeží a zájem o úspěšnou implementaci Iniciativy a jejích dílčích projektů a aktivit.
- ▶ Využití regionální kanceláře, za jejímž provozem stojí instituce se zkušenostmi v čerpání ESIF, realizací územních nástrojů a regionálním rozvojem.
- ▶ Poradenství a podpora místním aktérům ze strany regionální kanceláře, což vedlo k tvorbě kvalitních konceptů a projektových záměrů. Současně regionální kancelář přispívá a podněcuje místní spolupráci, respektive spolupráci různých místních aktérů.



- Možnost realizovat projekty nejen podpořené a financované v rámci ITI (ESIF). Další projekty jsou financované například z rozpočtu spolkové země. Při tvorbě konceptů a přípravě projektových záměrů tak nebyli jejich tvůrci omezeni tematickým zaměřením ESIF a jeho pravidly, ale mohli se plně soustředit na potřeby místního rozvoje.

Naopak za **bariéru úspěšné implementace ITI** ve Šlesvicku-Holštýnsku považováno:

- Jistou bariérou je fakt, že realizace projektů financovaných z prostředků spolkové země (tj. mimo ITI / ESIF) je administrativně jednodušší. Jednotliví aktéři pak nemají tak silnou motivaci realizovat projekty v rámci ESIF.

3.4. Jak neefektivněji nastavit územní dimenzi, aby nedošlo k zbytečnému administrativnímu zatížení aktérů implementační struktury ani příjemců a zároveň došlo k transparentnímu čerpání?

Jak nastavit implementaci integrovaných nástrojů, aby byla jednoduchá (respektive co nejjednodušší) a zároveň transparentní? Jde o jednoduchost a transparentnost i ze strany občana / žadatele, územních samospráv i ŘO. Jak nastavit vztah ŘO / ZS / územní samosprávy (MAS, ITI) – napojení na IT systémy, zajištění auditní stopy apod.?

Podle ŘO ve spolkové zemi Sasko-Anhaltsko je pro efektivní implementaci **CLLD** důležitá spolupráce všech věcně příslušných orgánů (ministerstev) spojených s jednotlivými zapojenými fondy – EFRR, ESF a EZFRV. Cílem je nastavit pokud možno co nejvíce jednotná/společná pravidla pro výběr a realizaci projektů (např. kritéria výběru projektů byla vypracována společně a jsou víceméně jednotná). Důležité je také vybudovat takovou strukturu, ve které se činnosti nezdvojují – to bylo konkrétně v Sasku-Anhaltsku zajištěno tím, že ŘO pro všechny fondy je jedna instituce, a to Ministerstvo financí Sasko-Anhaltska. To zjednodušuje spoustu procesů a také umožňuje efektivní spolupráci, koordinaci a komunikaci.

Pro příjemce pak je důležité, že mají stálou kontaktní osobu v regionální kanceláři, která jim pomáhá s přípravou a podáním žádosti (včetně například předběžné kontroly dodržení všech podmínek dle daného fondu).

3.5. Jakým způsobem byly některé prvky územní dimenze včetně IN uplatněny či ukotveny v národní legislativě či v metodickém nastavení ESIF?

V ČR zakotveno zejména v legislativě (paragraf 18 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje) a v metodických pokynech (zejména Metodika využití integrovaných nástrojů). Jak je to řešeno v zahraničí? Jak je role MAS (případně ITI) ukotvena v legislativě? Mají ITI formu zprostředkujícího subjektu, respektive jak je právně zajištěna činnost ITI/MAS při implementaci MAS?

V rámci implementace **CLLD** ve spolkové zemi Sasko-Anhaltsko nebyla identifikována žádná zvláštní legislativa vztahující se k územní dimenzi. Z hlediska metodického nastavení vznikla metodická příručka pro CLLD, která vychází z obdobného dokumentu vytvořeného Evropskou komisí.

Obdobně nebyla identifikována žádná specifická legislativa či metodické nastavení vztahující se k nástroji **ITI**.

3.6. Dochází k vyhodnocování dopadů alokací do území (popř. jak je dopad měřen, např. Territorial Impact Assessment pro hodnocení potenciálního územního dopadu projektů/strategií/politik)?

Jak je vyhodnocován dopad realizace IN do území? Jaké jsou případně výsledky těchto evaluací?

Federální ministerstvo životního prostředí plánuje komparativní studii zabývající se implementací integrovaných nástrojů, nicméně ta bude k dispozici nejspíše až v roce 2019.



V Sasku-Anhaltsku je implementace CLLD a její přínosy a dopady sledována jak na úrovni ŘO, tak na úrovni jednotlivých MAS. Je plánována realizace evaluací, jako podklad budou sloužit monitorovací indikátory.

Přínos alokací do území je také pravidelně sledován, ŘO je v průběžném kontaktu a dialogu s jednotlivými MAS, jedná se tedy o průběžné sledování a vyhodnocování přínosů do území.

3.7. Jak je řešena územní dimenze mimo integrované nástroje – existuje obdoba českého Národního dokumentu k územní dimenzi?

Jak daná země podporuje územní dimenzi mimo IN? Existuje obdoba Metodické pokyny pro využití integrovaných nástrojů (MPIN) a Národního dokumentu k územní dimenzi (NDÚD)?

Právní rámec pro rozvoj měst a obnovu měst je tvořen zejména federálním stavebním zákonem vyhlášeným se souhlasem všech spolkových zemí. Na tomto základě je odpovědnost za obnovu a rozvoj měst a obcí na nich samotných. Federální vláda a jednotlivé spolkové země podporují města a obce prostřednictvím finančních programů na jejich podporu.

Tyto programy běží již několik desítek let. Fondy Evropské unie v současnosti hrají roli zejména dalšího zdroje finančních prostředků. Na rozdíl od většiny ostatních členských států EU tak územní dimenze a integrované nástroje v Německu nevznikly kvůli implementaci ESIF.

Historicky byl tento přístup k územní dimenzi založen na následujících principech:

- ▶ Hlavním předpokladem pro získání finančních prostředků je existence integrovaného místního akčního plánu, ve kterém jsou všechna opatření sloužící ke zlepšení bydlení, pracovních a životních situací v daném území koordinována strategicky a časově.
- ▶ Obce jsou odpovědné za přípravu integrovaných místních akčních plánů, žádosti o financování a provádění plánu.
- ▶ Okresní správy (jednotky regionální správy spolkové země) radí obcím s finančními záležitostmi a schvalují platby finančních prostředků.
- ▶ Federální ministerstvo vnitra organizuje a kontroluje federální program, pokud jde o strategii a obsah a hodnotí jeho realizaci.
- ▶ Integrace různých fondů a zdrojů, které jsou navzájem propojeny v různých oblastech činnosti. Finanční prostředky mohou pocházet z následujících zdrojů:
 - ▶ evropská úroveň (EFRR a ESF);
 - ▶ programy federální vlády (především programy na financování městského rozvoje);
 - ▶ programy dané spolkové země na městský rozvoj;
 - ▶ prostředky obce;
 - ▶ soukromé prostředky;
 - ▶ nadace.

Dokumenty obdobné Metodickému pokynu pro využití integrovaných nástrojů (MPIN) a Národnímu dokumentu k územní dimenzi (NDÚD) identifikovány nebyly.



OP Šlesvicko-Holštýnsko (EFRR)

V operačním programu této spolkové země jsou vysvětleny důvody pro neaplikování nástroje CLLD, které zároveň popisují využití územní dimenze mimo ESIF:

„Použití nástroje CLLD není v OP EFRR plánováno. Šlesvicko-Holštýnsko v současné době zavádí program financování srovnatelný s nástrojem CLLD ve všech národních programech rozvoje měst, které jsou realizovány ve Šlesvicku-Holštýnsku. Projekty přispívající k místnímu rozvoji by měly být financovány ve stávajících podporovaných oblastech. Rozhodnutí o výběru projektů a výši podpory provede místní orgán. Proto, aby se zabránilo duplicitě, není použití nástroje CLLD v rámci OP EFRR plánováno.“

- 3.8. Jaké poznatky již existují o fungování integrovaného přístupu a jeho vyhodnocení oproti standartnímu tematickému přístupu (tedy alokování prostředků skrze klasické operační programy)?

Je aktuální nastavení integrovaných nástrojů (z hlediska nastavení procesů a implementační struktury) vhodné a efektivní (oproti jiným způsobům podpory územní dimenze)?

Způsob alokace finančních prostředků do vybraných území bez používání IN anebo za pomoci kombinace různých nástrojů.

Federální ministerstvo životního prostředí plánuje komparativní studii zabývající se implementací integrovaných nástrojů, nicméně ta bude k dispozici nejspíše až v roce 2019.



4. Přehled projektových aktivit

Celkový počet oslovených institucí

- ▶ 5

Seznam oslovených institucí

- ▶ Ministerstvo financí Sasko-Anhaltska – řídicí orgán programů EU
- ▶ Ministerstvo rozvoje venkova, životního prostředí a zemědělství Brandeburska
- ▶ Německá asociace pro bydlení, městský a místní rozvoj – národní URBACT Point pro Německo a Rakousko
- ▶ Ministerstvo vnitřních záležitostí, rozvoje, stavebnictví a rovných příležitostí Severního Porýní-Vestfálska – řídicí orgán EU fondů
- ▶ Výzkumná skupina pro zemědělský a regionální rozvoj Triesdorf

Seznam využitých studií, analýz, evaluací a dalších relevantních dokumentů

- ▶ ELER in Deutschland; Übersicht über die Nationale Rahmenregelung und die Programme der Länder; Programmübersicht 2014-2020
- ▶ Integrated territorial development: new instruments – new results?, červen 2018, European Policies Research Centre Delft
- ▶ Leitfaden für Lokale Akteure zur CLLD, srpen 2014, Evropská komise
- ▶ Operationelles Programm des Europäischen Fonds für regionale Entwicklung (EFRE) in Schleswig-Holstein 2014-2020
- ▶ Perspektiven für die Westküste, 2014, Ministerium für Wirtschaft, Arbeit, Verkehr und Technologie
- ▶ Presentace Der CLLD-Ansatz in Sachsen-Anhalt als räumliches Instrument, 29. 6. 2018, ŘO EFRR/ESF Sasko-Anhaltsko (Rosika Sander)
- ▶ Socially Integrative City in North Rhine-Westphalia Getting deprived urban areas back on track, 2010, Ministry for Economic Affairs, Energy, Building, Housing and Transport of the State of North Rhine-Westphalia
- ▶ The Urban Dimension in German Structural Fund Programmes 2.0, 2014, Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation, Building and Nuclear Safety.